

O autorach

Andrzej Bohdan **CELIŃSKI**

Polski polityk i socjolog, działacz opozycji demokratycznej. Był uczestnikiem wydarzeń Marca 1968, za co został relegowany ze studiów. W latach 1976–1977 był współpracownikiem Komitetu Obrony Robotników, wykładał w ramach tzw. Uniwersytetu Latającego. W 1978 roku podpisał deklarację założycielską Towarzystwa Kursów Naukowych i był jego sekretarzem odpowiedzialnym za bieżącą działalność. W sierpniu 1980 roku był współautorem apelu 64 intelektualistów o negocjacje i porozumienie między władzą a strajkującymi, od września 1980 roku był członkiem Solidarności, kierował gabinetem Lecha Wałęsy. W stanie wojennym został internowany w ośrodkach odosobnienia w Warszawie-Białogłocie, Jaworzu i DarłóWKu. Został zwolniony 7 grudnia 1982 roku. W latach 1983–1987 współpracował z Lechem Wałęsą i środowiskiem ekspertów Solidarności. W 1985 roku został współautorem opracowania *Raport. Polska 5 lat po Sierpniu*. W latach 1986–1988 był redaktorem pisma „Dwadzieścia Jeden”, którego był współzałożycielem. Wybrany na senatora RP I i II kadencji oraz posła na Sejm RP II, IV i VI kadencji. W latach 2001–2002 był ministrem kultury w rządzie Leszka Millera, a w latach 2012–2015 przewodniczącym Partii Demokratycznej.

Andrzej **FRISZKE**

Historyk specjalizujący się w historii najnowszej, profesor nauk humanistycznych. Członek rzeczywisty Polskiej Akademii Nauk i członek korespondent Polskiej Akademii Umiejętności. W latach 1999–2006 członek Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej, w latach 2011–2016 członek Rady IPN. W 1994 roku uzyskał stopień doktora nauk historycznych na podstawie pracy

Kształtowanie się opozycji przedsolidarnościowej 1968–1980, w 2000 roku habilitację na podstawie książki *Życie polityczne emigracji*, a tytuł profesora nauk humanistycznych w 2009 roku. W 1980 roku został członkiem warszawskiego Klubu Inteligencji Katolickiej. W 1981 roku został redaktorem w dziale historycznym „Tygodnika Solidarność”. Od 1982 roku zajmuje stanowisko kierownika działu historycznego czasopisma „Więź”. W latach 1983–1984 przebywał w Wiedniu w ramach stypendium Fundacji im. Johanna Gottfrieda Herdera. Prowadził w Londynie badania nad dziejami rządu polskiego i podziemia w kraju w latach II wojny światowej. Współpracował z wydawnictwami emigracyjnymi, szczególnie z „Zeszytami Historycznymi”. W 1990 roku został zatrudniony w Instytucie Studiów Politycznych PAN. Od 1998 roku jest wykładowcą UW. W 2000 roku został przewodniczącym zarządu Stowarzyszenia Archiwum Solidarności. Był również powoływany w skład kolegium Europejskiego Centrum Solidarności oraz rady Muzeum Historii Polski w Warszawie. Członek Stowarzyszenia Pracowników, Współpracowników i Przyjaciół Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego w Warszawie.

Andrzej Przemysław **HERMAN**

Profesor nauk rolniczych, dr hab. nauk biologicznych, w latach 2015–2019 pełnił funkcję zastępcy dyrektora do spraw naukowych Instytutu Fizjologii i Żywienia Zwierząt im. Jana Kielanowskiego PAN, a od 2019 roku jest dyrektorem tego instytutu. Główny nurt jego zainteresowań naukowych dotyczy wpływu ogólnoustrojowego stanu zapalnego na fizjologię ssaków, w szczególności na aktywność sekwencyjną układu neuroendokrynnego. W swoich badaniach koncentruje się na roli plejotropowych mediatorów zapalnych, w szczególności cytokin, w komunikacji między układami nerwowym, endokrynnym i immunologicznym. Był kierownikiem i wykonawcą licznych projektów naukowych i badań statutowych realizowanych we współpracy z krajowymi jednostkami naukowymi. Jest wieloletnim członkiem

Rady Naukowej IFŹZ PAN, a od 2025 roku jest członkiem Rady Naukowej Instytutu Zootechniki – Państwowego Instytutu Badawczego. Jest również członkiem Towarzystwa Biologii Rozrodu, Polskiego Towarzystwa Neuroendokrynologii oraz International Neuroendocrine Federation.

Marek **KUNICKI-GOLDFINGER**

Polski historyk kultury i społeczeństwa XVII wieku oraz niezależnych środowisk akademickich drugiej połowy XX wieku. W latach 1987–1996 i 2012–2024 nauczyciel historii w szkołach dla niewidomych w Laskach koło Warszawy. W latach 1996–2008 pracownik Instytutu Języka Polskiego PAN, współpracownik Instytutu Badań Literackich PAN i Instytutu Historii UW. Współautor *Słownika języka polskiego XVII i 1. poł. XVIII w.* oraz *Opozycji w PRL: słownika biograficznego 1956–1989*, autor naukowych edycji, m.in. *Diariusza podróży po Europie 1677–1678* Teodora Billewicza, artykułów m.in. w: „Tekstach Drugich”, „Baroku”, „Przeglądzie Humanistycznym”, „Studiach Wilanowskich”, „Wolności i Solidarności”, „Miscellanea Historico-Archivistica”, książek, m.in. *Samorząd Studentów Uniwersytetu Warszawskiego w latach 1980–1982*, *Towarzystwo Kursów Naukowych 1978–1980*, i razem z Agatą Kunicką-Goldfinger dwutomowej biografii Janusza Krupskiego. W drugiej połowie lat 70. współpracownik KOR i TKN. W latach 1980–1981 współinicjator Samorządu Studentów i współredaktor podziemnego pisma „Głos Wolny Wolność Ubezpieczający”. Członek stowarzyszenia Archiwum Solidarności, Rady Muzeum na Majdanku i PEN Clubu.

Adam **MICHNIK**

Publicysta, eseista, pisarz, historyk i polityk. W latach 1968–1989 dysydent i jeden z głównych działaczy opozycji demokratycznej w PRL. Od 1989 roku redaktor naczelny „Gazety Wyborczej”, poseł na Sejm kontraktowy (1989–1991). Kawaler Orderu Orła Białego. W czasie studiów należał do grupy kontestującej realia polityczne

PRL, relegowany z Uniwersytetu Warszawskiego, co było przyczyną wydarzeń marcowych w 1968 roku. W latach 70. był działaczem Komitetu Obrony Robotników, a od 1980 roku działaczem NSZZ Solidarność. Był więziony i represjonowany przez władze PRL. W czasie stanu wojennego został internowany, w 1989 roku wziął udział w obradach Okrągłego Stołu po stronie Solidarności. Otrzymał od Lecha Wałęsy misję zorganizowania ogólnopolskiej gazety codziennej, mającej być organem Komitetu Obywatelskiego przed zbliżającymi się pierwszymi częściowo wolnymi wyborami parlamentarnymi. „Gazeta Wyborcza”, bo o nią chodzi, początkowo posługiwała się znakiem Solidarności. Po jej zorganizowaniu Adam Michnik został przez Lecha Wałęsę mianowany redaktorem naczelnym. Publikował na łamach prasy europejskiej i amerykańskiej. Był autorem/współautorem lub redaktorem kilkudziesięciu książek. Widnieje na liście „50 Bohaterów wolności prasy” Międzynarodowego Instytutu Prasy oraz na liście „20 najbardziej wpływowych dziennikarzy świata” „Financial Times” (2006).

Renata MILTKO

Profesor instytutu, dr hab. nauk rolniczych, od 2019 roku zastępca dyrektora do spraw naukowych Instytutu Fizjologii i Żywienia Zwierząt im. Jana Kielanowskiego PAN. Wieloletni członek Rady Naukowej IFŻŻ PAN, a od 2024 roku członek Rady Naukowej Ogrodu Zoologicznego im. Jana i Antoniny Żabińskich w Warszawie. W swojej pracy naukowej zajmuje się tematyką związaną z różnorodnymi aspektami procesów trawiennych, w szczególności u zwierząt roślinożernych. Badania te obejmują m.in. identyfikację i charakterystykę drobnoustrojów zasiedlających komory fermentacyjne przewodu pokarmowego ssaków oraz określenie zmian jakościowych i ilościowych symbiotycznej mikroflory i mikrofauny pod wpływem bioaktywnych składników pokarmu. Była kierownikiem i wykonawcą licznych projektów i zadań badawczych realizowanych we współpracy z krajowymi i zagranicznymi jednostkami naukowymi. Na szczególne podkreślenie zasługuje jej wieloletnia i efektywna współpraca z Centrum Nauk Biologicznych Słowackiej Akademii Nauk i Instytutem Fizjologii Zwierząt w Koszycach. Była głównym organizatorem międzynarodowej konferencji „International Symposium on Anaerobic

Microbiology ISAM 2005” i pełniła funkcję członka komitetu honorowego licznych konferencji naukowych, w szczególności skierowanych do młodych adeptów nauki.

Małgorzata Joanna **SZUMACHER-STRABEL**

Profesor nauk rolniczych, specjalność – zootechnika. Członek korespondent Polskiej Akademii Nauk od 2019 roku, przewodnicząca Rady Naukowej Instytutu Fizjologii i Żywienia Zwierząt im. Jana Kielanowskiego PAN w Jabłonie. Specjalizuje się w zagadnieniach z dziedziny żywienia zwierząt gospodarskich. Wykładowca i profesor w Katedrze Żywienia Zwierząt i Gospodarki Paszowej na Wydziale Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Pracę doktorską pt. *Wpływ dodatków tłuszczu na syntezę białka mikroorganizmów, aktywność celulolityczną i inne wskaźniki przemiany żwaczowej* obroniła w 1998 roku na Akademii Rolniczej w Poznaniu. Habilitację otrzymała w 2006 roku na tej samej uczelni na podstawie rozprawy pt. *Wpływ dodatku tłuszczów do dawek pokarmowych dla owiec i kóz na zawartość nienasyconych kwasów tłuszczowych w płynie żwaczowym i mleku, ze szczególnym uwzględnieniem izomerów sprzężonego kwasu linolowego*. Tytuł profesora nauk rolniczych nadano jej w 2013 roku. Pełni funkcję dziekana na Wydziale Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu.

Romuald **ZABIELSKI**

Lekarz weterynarii, profesor zwyczajny, członek rzeczywisty PAN, zatrudniony w Centrum Medycyny Translacyjnej Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Prowadzi badania z dziedziny fizjologii, patofizjologii i żywienia zwierząt (szczególnie nowo narodzonych zwierząt gospodarskich), ponadto interesuje się wpływem zmian klimatycznych na rolnictwo, a zwłaszcza na produkcję zwierzęcą w kontekście wyżywienia i bezpieczeństwa żywności, oraz historią polskiej weterynarii i zootechniki. Autor wielu artykułów naukowych, podręczników akademickich oraz książek i albumów fotograficznych o tematyce przyrodniczej. Współautor

raportu EASAC pt. *Meat Alternatives* dla Parlamentu Europejskiego (2025). Pełnił funkcję dyrektora Instytutu Fizjologii i Żywnienia Zwierząt im. Jana Kielanowskiego PAN w kadencji 1999–2003, był wiceprezesem Polskiego Towarzystwa Fizjologicznego (2008–2014), prodziekanem na Wydziale Medycyny Weterynaryjnej SGGW (2006–2015) i wiceprezesem PAN (2019–2022). W latach 2015–2018 był przewodniczącym Rady Kuratorów Wydziału II Nauk Biologicznych i Rolniczych PAN i tę funkcję sprawuje też obecnie, od 2023 roku. W 2019 roku został członkiem zarządu European Academies Science Advisory Council (EASAC).

Teresa **ZANIEWSKA**

Historyk oświaty, krytyk literacki, eseistka. Absolwentka polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego (1978); doktorat (UW, 1988); habilitacja (UW, 1998); tytuł profesora nauk humanistycznych (2021). W latach 2006–2016 kierownik Katedry Edukacji i Kultury na Wydziale Nauk Społecznych SGGW w Warszawie; pełnomocnik rektora SGGW ds. kultury regionów wiejskich (2008–2020); redaktor naczelny „Agricoli” (2011–2018). Prezes Towarzystwa Polsko-Szwajcarskiego (2015–2021).

Pomysłodawczyni i organizatorka ponad 150 spotkań z cyklu „Osobowości na XXI wiek”, które w latach 2006–2023 prowadziła w SGGW, popularyzując dokonania wybitnych artystów i uczonych polskich. Organizatorka licznych konferencji i autorka ponad 200 publikacji poświęconych głównie szkolnictwu i oświacie polskiej w latach II wojny światowej poza granicami kraju. W latach 1986–2010 sekretarz Institut für Internationale Problematik na Zamku Muri k. Berna (Szwajcaria).

Odnaczona m.in. Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (przez Prezydenta RP na Uchodźstwie), Medalem Komisji Narodowej, Srebrnym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” oraz Medalem Honorowym „Bene de Veterinaria Meritus”.

Cykl wydawniczy *Wybitni uczeni we wspomnieniach* stanowi wyraz uznania dla osób, które przez swoją działalność naukową, autorytet i osobowość współtworzyły dorobek polskiej nauki oraz zaznaczyły trwałą obecność w międzynarodowym środowisku badawczym.

Bohaterami kolejnych tomów są członkowie Polskiej Akademii Nauk, których wpływ na rozwój nauki i środowisko akademickie pozostaje żywy w pamięci współpracowników, uczniów i następców.

Publikacje wchodzące w skład cyklu mają charakter wspomnieniowy, łącząc prezentację dorobku naukowego z opowieścią o życiu, pasjach, drogach zawodowych i realiach historycznych osób, których dotyczą. Dzięki temu seria tworzy wieloaspektowy obraz środowiska naukowego przedstawiony przez pryzmat indywidualnych losów i doświadczeń.

Niniejszy tom ukazuje się w odświeżonej formie graficznej, zachowując jednocześnie ciągłość ideową i merytoryczną całego cyklu. Nowa oprawa wizualna podkreśla zarówno rangę prezentowanych postaci, jak i ponadczasowy charakter ich dokonań.

Dotychczas w serii opublikowano następujące tomy:

- Tadeusz Orłowski (Warszawa 2017),
- Andrzej Trzebski (Warszawa 2018),
- Jerzy Vetulani (Warszawa 2019),
- Irena Hausmanowa-Petrusewicz (Warszawa 2020),
- Kornel Gibiński (Warszawa 2022),
- Szczepan Pieniążek (Warszawa 2022),
- Stefan Angielski (Warszawa 2023),
- Ryszard Gryglewski (Warszawa 2025).

ISBN: 978-83-68418-37-8